

LitLab Leesclub

Leesclub 63: Activisme & engagement

De saamhorigheidsgroep van Merijn de Boer

Spelregels

In deze leesclub discussieer je met een groepje van 4 tot 6 lezers over *Tirza* van Arnon Grunberg. Je doet dat aan de hand van kaartjes met vragen over de tekst. De leesclub begint met een korte inleiding, die een van de spelers voorleest. Daarna volgen 4 rondes:

1. Ronde 1 bestaat uit 5 quizvragen over de tekst. Een van de spelers leest de vragen voor en alle spelers (inclusief voorlezer) schrijven hun antwoorden op een blaadje. Na het omdraaien van de laatste vraag verschijnen de juiste antwoorden in beeld. Daarna berekent iedereen zijn score.
2. Ronde 2 is een algemeen vragenrondje over de tekst: de spelers benoemen om de beurt wat ze onduidelijk vonden en proberen samen een antwoord te vinden. Als de grootste onduidelijkheden opgelost zijn, begint ronde 3.
3. Degene met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje van de discussievragen omdraaien van een stapel naar keuze. Hij of zij geeft antwoord op de vraag, waarna de rest mag reageren. Vervolgens kiezen de overige spelers om de beurt een kaartje van een van beide stapels. Als een discussievraag herhaalt wat eerder in het gesprek al aan bod gekomen is, mag de speler die aan de beurt is een volgende kaart omdraaien. Dit gaat zo door totdat alle kaartjes omgedraaid zijn.
4. Aan het einde van de discussie komen de spelers samen tot een oordeel over de tekst. In ronde 4 geven ze een oordeel uitgedrukt in sterren en motiveren zij hun keuze.

Deze leesclub werd ontwikkeld door Esther Heurter, in samenwerking met de redactie van LitLab, een digitaal laboratorium voor literatuuronderzoek op de middelbare school. Ga voor meer lesmateriaal naar www.litlab.nl. Een docentenhandleiding en een didactische verantwoording van deze werkvorm zijn beschikbaar via www.litlab.nl/docenten.

Deze leesclub is gratis beschikbaar onder de Creative Commons licentie 'Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal'.

Inleiding

Hij besefte, op vijfenzestigjarige leeftijd en midden in de nacht in New York, dat het dertig jaar geleden was, of nog langer zelfs, dat hij voor het laatst gelukkig was geweest. Echt gelukkig. Dat hij de decennia daarna eigenlijk maar half geleefd had, denkend dat er weinig viel aan te merken op zijn leven. Maar het was nooit meer zo geworden als toen.

In zijn hand lag een kinderlijke ketting van schelpen, met elkaar verbonden door een bruin touwtje. Hij liet de schelpenketting op het bureau glijden, stond op en zette de fles aan zijn lippen tot er niets meer in zat. Vervolgens liep hij terug naar het raam, balde zijn rechtervuist en begon de Internationale te zingen, met openhangend overhemd, kijkend naar het FDR-monument in het midden van de East River: 'Ontwaakt, verworpenen der aarde! Ontwaakt, verdoemden in hongers sfeer!

In *De saamhorigheidsgroep* van Merijn de Boer denkt topdiplomaat Bernhard Wekman terug aan de periode 1982-1983, toen hij onderdeel was van een groep idealisten uit Haarlem. De leden knuffelden, knutselden, dansten naakt, protesteerden en doneerden tien procent van hun inkomen aan projecten in de derde wereld. Bernhard paste op geen enkele manier bij de groep, maar vanwege de liefde nam hij hun opmerkelijke gewoontes en idealen voor lief. Hoewel Merijn de Boer vooral de wereldverbeteraars op sarcastische wijze neerzet, is het Bernhard die aan het einde van het boek beroid achterblijft.

Ronde 1: Quiz

Draai de 5 kaartjes met quizvragen een voor een om en noteer allemaal het antwoord op een blaadje.

Ronde 2: Vragenrondje

Wat vond je onduidelijk in *De saamhorigheidsgroep*, wat begreep je niet zo goed? Formuleer om de beurt een vraag over de tekst en probeer samen tot een antwoord te komen.

Ronde 3: Discussievragen

De speler met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje omdraaien van een van de twee stapels met discussievragen.

Ronde 4: Oordeel

Geef *De saamhorigheidsgroep* samen een waardering uitgedrukt in sterren. Beargumenteer vervolgens jullie keuze. Wat vonden jullie goed en wat juist minder goed? Heeft de discussie jullie individuele oordeel veranderd, en zo ja, hoe? Probeer voorbeelden en argumenten te halen uit jullie reacties op de discussievragen.

Quizvraag 1

In welke vier steden speelt het verhaal zich af?

LitLab

Quizvraag 2

Voor welk ministerie werkt Bernhard zijn hele carrière?

LitLab

Quizvraag 3

Welke auto heeft Bernhard?

LitLab

Quizvraag 4

Welk project draagt Bernhard aan in de Saamhorigheidsgroep?

LitLab

Quizvraag 5

Waartegen protesteert de Saamhorigheidsgroep in een demonstratie?

LitLab

Antwoorden

1. New York, Haarlem, Amsterdam, Jeruzalem.
2. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken.
3. Bernhard heeft een rode Volvo.
4. Het steunen van blinde mijnwerkers in Wallonië.
5. Tegen de kernraket/tegen de opslag van kernafval.

LitLab

Feest der herkenning? 1/8

Wat betekent saamhorigheid volgens jou en welke rol speelt het in je leven? Vind jij dat er in het boek sprake is van saamhorigheid?

Feest der herkenning? 2/8

In het boek komt een bonte verzameling personages voor. Welk personage lijkt het meest op jou, en waarom?

Feest der herkenning? 3/8

Zowel de Verenigde Naties als de Saamhorigheidsgroep werken vanuit idealen, maar de wereld van Bernhard staat in groot contrast met de wereld van Bronno. Waar zou jij liever onderdeel van zijn om bij te dragen aan een betere wereld, en waarom?

Feest der herkenning? 4/8

Vind jij *De saamhorigheidsgroep* een humoristisch boek? Waarom wel/niet?

Feest der herkenning? 5/8

De Saamhorigheidsgroep blijkt soms hypocriet: de leden vinden het belachelijk dat Bernhard een auto heeft, maar profiteren er meteen van door mee te rijden naar Frankrijk. Denk je dat het mogelijk is idealen na te leven zonder hypocriet te zijn? Waarom wel of niet?

Feest der herkenning? 6/8

Ondanks de vrije moraal, is er ook sprake van een dwingende groepsdynamiek binnen de Saamhorigheidsgroep. Ervaar jij wel eens druk vanuit een groep waartoe je behoort, bijvoorbeeld op school of bij familie? Gaat het dan om een vergelijkbaar soort druk als binnen de Saamhorigheidsgroep? Licht je antwoord toe.

Feest der herkenning? 7/8

Liza en Tristan kiezen Bernhard uit als vader voor hun kind, zonder zijn medeweten. Vervolgens heeft Liza een affaire met Bernhard die ze geheimhoudt voor Tristan. Begrijp je waarom ze zoveel geheimhouden, en heb je er een oordeel over?

Feest der herkenning? 8/8

De Saamhorigheidsgroep streeft allerlei idealen na. Welke van die idealen zijn volgens jou nog steeds actueel, en welke niet?

Feest der
herkenning? 3/8

Feest der
herkenning? 2/8

Feest der
herkenning? 1/8

Feest der
herkenning? 6/8

Feest der
herkenning? 5/8

Feest der
herkenning? 4/8

Feest der
herkenning? 8/8

Feest der
herkenning? 7/8

Stof tot nadenken? 1/8

Lees nogmaals het citaat in de inleiding. Was Bernhard volgens jou echt gelukkig in de Saamhorigheidsgroep?

Stof tot nadenken? 2/8

Bernhard denkt aan het begin van het boek aan deze beroemde uitspraak: 'Wie jong is en réchts heeft geen hart, wie oud is en links geen verstand'. Leg deze uitspraak uit en koppel deze aan het leven van Bernhard.

Stof tot nadenken? 3/8

De vrije seksuele moraal van de groep is een overblijfsel van de hippiecultuur van de jaren zeventig. Bespreek wat die 'vrijheid' inhoudt en wat de voor- en nadelen zijn, bijvoorbeeld aan de hand van de relatie tussen Ralf en Wijnie, of de situatie van Tristan.

Stof tot nadenken? 4/8

De mannen in de groep knutselen samen, omdat het niet past bij hun idealen om een 'typische mannenactiviteit' te doen. Hoe gedragen de mannen zich verder ten opzichte van de vrouwen: zijn het 'typische mannen', of juist niet?

Stof tot nadenken? 5/8

Door Laurens, Douwe en Tristan krijg je ook een beeld van homoseksualiteit in het begin van de jaren tachtig. Welk beeld is dit?

Stof tot nadenken? 6/8

Liza ziet Bernhard als een man zonder eigenschappen, ben je het daarmee eens? Hoe komt dit terug in de relaties die hij met haar en Misako heeft?

Stof tot nadenken? 7/8

Het boek zit vol met spot en ironie. Waar kun je dat aan herkennen? Betrek een of meerdere voorbeelden in je antwoord.

Stof tot nadenken? 8/8

De Saamhorigheidsgroep maakt zich grote zorgen om de (derde) wereld en minder om hun naaste familie, voorbeelden daarvan zijn het adoptiekind van Bronno, en Renate, de vriendin van Wiebe. Probeer een verklaring te formuleren voor dit verschil in betrokkenheid.

Stof tot
nadenken? 3/8

Stof tot
nadenken? 2/8

Stof tot
nadenken? 1/8

Stof tot
nadenken? 6/8

Stof tot
nadenken? 5/8

Stof tot
nadenken? 4/8

Stof tot
nadenken? 8/8

Stof tot
nadenken? 7/8